

HEKİM ADAYLARININ SÜREKLİ EĞİTİMLERİNE YENİ BİR YAKLAŞIM

(HEKİM EĞİTİCİLERİN EĞİTİMİ- Bir Pilot Proje Denemesi)

Muhsin HESAPÇIOĞLU*, Levent DENİZ*

Sağlık alanındaki sorunlar bu hizmeti veren kişiler tarafından farklı boyutlarda ve alanlarda hissedilmelerine karşın, sorunun önemli bir kısmını bu alanda çalışanların eğitimleri oluşturmaktadır. Gerek tıp fakültelerinde yürütülmekte olan eğitim etkinliklerinin, gerekse meslek yaşamları süresince hizmetiçi eğitim etkinlikleri yoluyla alacakları sürekli eğitimin hekimlerin ve dolayısıyla verdikleri hizmetlerin niteliğini yükselteceği kesindir.

Sağlık hizmetlerinin nitelikli bir şekilde verilebilmesi, hekim adaylarının tıp alanındaki gelişmelerden haberdar olabilmesi ve hatta örgün eğitimden getirdikleri eksiklikleri giderilebilmesi amacıyla hekimlerin sürekli hizmetiçi eğitim çalışmalarına katılmaları yararlı olacaktır. Bu hizmetiçi eğitim çalışmalarının amacı, hekimlerin tıp ile ilgili bilgi ve becerilerini geliştirmenin yanısıra bu bilgi-becerilerin hastaların psiko-sosyal ve sosyal sorunlarının çözümünde kullanılmasını da sağlamaktır. Ancak hekimlerin sadece tıp ile ilgili bilgi ve becerileri geliştirmesi yeterli olmamaktadır. Hekimlerin tıbbi bilgi ve becerilerin yanısıra, psiko-sosyal, sosyal alanlardaki becerilerini de geliştirmeleri gereklidir. Çünkü hekimler, hizmetiçi çalışmalarla sadece kendilerini doğrudan alanlarında geliştirmelerinin yanısıra bu bilgi ve becerileri meslektaşlarına kazandırma çabasında olmalıdırlar. Ayrıca geliştirdikleri mesleki ve sosyal davranışları alanlarında hedef kitlelerine (hastalara ya da sağlık hizmetlerinden yararlanacak kişilere) yönelik olarak sergileyebilmelidirler.

Bu yaklaşımların gerçekleştirilebilmesi, hekimlerin, diğer sağlık personelinin ve toplumun sürekli eğitimlerinin sağlanabilmesi için, hekim adaylarının eğitim etkinliklerini organize etme, yönetme

ve bizzat uygulama alanlarında beceriler kazanması gerekli görülmüştür. Bu amaçla "Hekim Eğiticilerin Eğitimi" ana fikri ile bir hizmetiçi eğitim çalışması planlanmıştır. Bu yolla pratisyen hekimlerin hem toplumda hem de sağlık sistemi içinde daha işlevsel ve faydalı bir kimlik kazanmaları mümkün olabilecektir. Böylece pratisyen hekimler normal hekimlik hiyerarşisi içinde toplum ve hasta kişi tarafından daha da aranılan ve kendisine başvuru alan bir meslek elemanı durumuna gelecektir. Bu uygulamanın yurt dışında benzerleri çoktur. Bu düşünceden hareketle İstanbul Tabip Odası'nın çok yararlı bir atılımı olmuştur. İstanbul Tabip Odası 1994 Haziran ayı içinde Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü ile temasa geçmiş ve projesinden söz etmiştir. Daha sonra (15 gün sonra) İstanbul Tabip Odası'ndan yetkililer ve M.Ü. Eğitim Bilimleri Bölümü'nden bir grup öğretim üyesinin katılımı ile workshop yapılmış ve böyle bir eğitim programının amaçları, içeriği ve muhtemel sonuçları tartışılmıştır. Sonuçta çeşitli sağlık ocaklarında, kliniklerde, dispanserlerde çalışan pratisyen hekimlere yönelik olacak böyle bir programın çok yararlı ve orijinal olacağı sonucuna varılmıştır. Programın ana hatları belirlenmiş ve zaman takvimi oluşturulmuştur. Bu takvime uygun olarak kurs Eylül 1994'ün 2. yarısında verilmiştir.

Bu kurs İstanbul içinden ve İstanbul dışından gelen 25 civarında pratisyen hekime yönelik olarak 60 saatlik bir eğitimi kapsamıştır. Yapılan hizmetiçi eğitim çalışması kapsamında hekimlere, öğretme öğrenme süreçlerine yönelik becerileri tanıtmak ve bu becerileri geliştirmek üzere kuramsal ve uygulamaya dayalı dersler verilmiştir. Bu hizmetiçi eğitim çalışması kapsamında yer alan dersler ve saatleri aşağıda verilmiştir. Eğitim-Öğretim Planlaması (6 saat), Öğretim Yöntemleri (6 saat), Mikroöğretim (12 saat), İletişim Becerileri (6 saat), Grup Dinamiği (12 saat),

* Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Öğretim Görevlileri

Eğitim Araçlarının Kullanılması (6 saat) ve Eğitim Psikolojisi (6 saat).

Hizmetiçi eğitim çalışması sonucunda yürütülen programın etkinliğinin değerlendirilmesine yönelik olarak bir toplantı yapılmıştır. Toplantıya hizmetiçi eğitim çalışmasına katılan hekimler, öğretim görevlileri ve İstanbul Tabip Odası yetkilileri katılmışlardır. Toplantı sonucunda, gönüllü iki grubun İstanbul'da kendi bölgelerinde edindikleri yaşantılara dayanarak hekimlere yönelik eğitim çalışmaları düzenlemeleri kararlaştırılmıştır. Hizmetiçi eğitim çalışmaları sonucunda edindikleri yaşantıları asıl ortamında uygulama imkanı sağlayan bu çalışma sonrasında ise Aralık 1994'de tekrar bir değerlendirme çalışması yapılmıştır. Böylece hekim eğitimcilerin uygulamada karşılaştıkları sorunlar ve edindikleri tecrübeler paylaşılarak ileride düzenlenecek hizmetiçi eğitim çalışmalarının daha etkili ve verimli olmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Yapılan her iki değerlendirme sonucunda geliştirilen öneriler şunlardır:

Sürekli tıp eğitiminin üzerinde önemle durulmalıdır ve bu tür çalışmaların geliştirilerek sürdürülmesi sağlanmalıdır. Bu amaçla, İstanbul Tabip Odası'nın çabalarıyla Sağlık Bakanlığı'nın benzeri hizmetiçi eğitim çalışmaları için gerekli imkanlar sağlanması ve düzenlemeleri yapması sağlanmalıdır. Bu tür hizmetiçi eğitim çalışmalarının düzenlenmesi ve geliştirilmesi için Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ile işbirliği sürdürülmelidir.

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nin bu çalışmaya katılan hekimlerin uygulama çalışmalarına destek sağlamak amacıyla danışmanlık hizmetlerini sürdürmesi sağlanmalıdır.

Böylece yetişecek olan hekimlerin kendi gruplarını kurarak hizmetiçi eğitim çalışmalarını denetlemeleri, yönetmeleri ve uygulamaları sağlanmalıdır. Tüm bu çalışmalar sırasında da Üniversite'nin desteği sürmelidir.

Bu tür kurslara katılacak hekim adaylarının seçiminde uygulanacak ölçütler (gönüllülük, yaş, tecrübe vb.) belirlenmelidir. Hizmetiçi eğitim çalışmalarına katılımı teşvik etmek için çalışmaları başarıyla tamamlayan hekimlere yönelik olarak ödüllendirme ölçütleri (sertifika, maddi destek, ek bir ünvan vb.) geliştirilmelidir.

"Hekim Eğitimcilerin Eğitimi" hizmetiçi eğitim çalışmasının ilk defa yapılması dolayısıyla gerek öğretim görevlilerinin gerekse hekimlerin programın amaçlarının anlaşılmasına yönelik zorlukları olmuştur. Öğretim görevlilerinin tıp dışından olması ve zamanın kısa olması da görülen aksaklıklar arasındadır. Bu sebeple benzeri hizmetiçi eğitim çalışmalarının aynı gruplarla düzenli olarak tekrarlanması sağlanmalıdır. Böylece bu aksaklıkların zamanla ortadan kalkması sağlanacaktır.

Hizmetiçi eğitim çalışması başlamadan önce bir toplantı yapılmalıdır ve programın ayrıntıları, mümkünse not ya da kaynakları belli bir süre önceden (yaklaşık 15 gün) hekimlere ulaştırılmalıdır. Böylece hekimlerin ve öğretim görevlilerinin daha hazırlıklı olmaları ve verimli olarak çalışmaları sağlanmalıdır.

Hizmetiçi eğitim çalışmaları kapsamında Grup Dinamikleri ve Mikroöğretim gibi daha yoğun olarak uygulamaya dayanan derslere ağırlık verilmelidir. Kuramsal derslerin süresi 30-45 dakika arasında olmalıdır. Uygulamalı dersler ilginin daha yoğun olarak muhafaza edilebilmesi sebebiyle daha uzun süreyi kapsamalıdır.